

Verzameling) en in de Graflegging (in het Liverpool-Museum), een geestelijke waarde; zoowel in de figuren als in de kleur. Zijn kleur, licht maar gedempt, gelijk het lentegroen bij versluierd zonlicht, is een die past bij een tragisch gebeuren. Het is noch de kleur van een vlakke ziel, noch die van een blijmoedige. De kleur is in harmonie met de koppen. Sommige koppen zijn geestelijk gekweld, geestelijk „uitgevreten”, wat hem verwant doet zijn aan den zgn. Jean Provost in het Rijks Museum, Maria met Kind en er bij staande Heiligen, en aan Hieronymus Bosch, zooals wij hem kennen uit den Heiligen Hieronymus te Gent en uit de allegorische Blauwschuit, van het Louvre, thans tijdelijk in het Rijks Museum. Ook met den een geslacht jongeren Matsijs heeft hij dramatisch-geestelijken inhoud gemeen, maar hier staat voor het overige de hartstochtelijke askeet en de eenvoudige van geest tegenover den zinnelijk aangelegde en den verfijnde, den geraffineerde, van lijn niet minder dan van kleur. Jan van Scorel mag een reeks goede manlijke portretten hebben gemaakt, buitengewoon zijn zij niet; vooral zijn zij niet sterk persoonlijk. De kracht van dezen Utrechtschen Domheer ligt, zooals bij zoovele van zijne kerkelijke collega's, in zijn charme. Is zijn Schoolknaap, uit het Boymans Museum, al met de open teederheid van den humanen mensch bezien, nog sterker geldt dat bij de jonge Agatha van Schoonhoven, wier guitige blik een verbeterde uitgave is van de toch al bijzondere Maria Magdalena uit het Rijksmuseum. „De minne wet het brein en set de zinnen schrap.” Vondel mag het anders hebben bedoeld, ook in de portretkunst gaat die waarheid op. Dit portret uit de Doria-Verzameling is misschien het bekoorlijkste portret uit de geheele Hollandsche 16de eeuw, doch daaraan heeft, naast de „minne” van den schilder, de bekoorlijkheid van de minnewekster deel; en zoo men het groote aandeel, dat de zitster zelf heeft in de buitengewoone charme, die van dit portret uitgaat, aftrekt, is het toch een groote vraag, of er geen zijn onder de prachtige vrouwelijke portretten van meest onbekende meesters, die blijk geven van dieperen en wijderen kijk op het vrouwelijke (dat bovendien in een jong deerntje nog niet tot vollen wasdom is gerijpt). In het portret, bovenal in het vrouwelijke, heeft de Hollandsche 16de eeuw u i t g e m u n t ; een te zeer miskende waarheid.

Ze mist veelal — teneinde de blankheid van de huid te laten spreken — de picturale kwaliteit der atmosfeer (figuur en achtergrond zijn in den regel niet volkomen één, doordat ze in v e r s c h i l l e n d e atmosfeer zijn gezet); en waar ze het buste-portret prijs gaf en de Italiaansche mode van het zooveel moeilijker kniestuk volgde, heeft ze een onbeholpen compositie van de figuur in de lijst (een nationaal gebrek van allen tijd, waaraan ook Rembrandt lang heeft gesukkeld en dat hij slechts door vlijtige bestudeering der Italianen heeft overwonnen).

Maar als zuivere p o r t r e t k u n s t stelt ze die van de volgende eeuw